

Onder het Alkmaarse stadhuis aan de Langestraat ligt een wereld die voor weinigen toegankelijk is. Een betonnen en stalen ruimte die het stadsbestuur in de tijd van de Koude Oorlog moest beschermen tegen kwaad van buitenaf. Tijd voor een rondleiding.

Bunker

Kruipend door de krochten

Kyrie Stuij
k.stuij@hollandmediacombinatie.nl

→ Vervolg van regiovoorzitter Alkmaar * Het luchtalarm gilt. De porseleinen koffiekopjes trillen op de eikenhouten vergadertafel. Het is even doodstil in het Alkmaarse stadhuis. Plotseling staat burgemeester Piet Bruinooge op en werpt een blik uit het raam van zijn kantoor. Donkere rookwolken stijgen op uit zijn geliefde stad. In de verte klinkt naderend gebulder. De burgemeester slikt en weet: het gevaar dreigt. Een nucleaire aanval uit Noord-Korea? De Russen? Een kanonschot uit Heerhugowaard? Maakt niet uit. Er zit maar één ding op: de bunker in!

„Tja, het is een soort Kafka”, zegt Bruinooge met een jongensachtige lach in het gangenstelsel onder het stadhuis. Samen met Mark Alphenaar en Paul Post van het Regionaal Archief krijgt de krant een rondleiding in een van de spannendste historische elementen van het monumentale pand aan de Langestraat. In de tijd van de Koude Oorlog werden gemeenten door de Rijksoverheid namelijk verplicht gesteld een bunker te bouwen. Doel: een beschermde plek voor de burgemeester en de commissaris van de politie. De civiele verdediging kon op die manier centraal georganiseerd worden, Bruinooge lacht bij de gedachte dat hij in tijden van nood vandaag de dag de bunker in zou vluchten. Want hoewel de bunker bijna volledig intact is gebleven, is het imago van schuilplek er inmiddels wel van af. Sterker nog, tegenwoordig wordt de ooit zo stoere betonnen kamer gebruikt als opslagruimte voor de 'wat-moeten-we-eigenlijk-mee-spullen' van de ambtenarij.

Kijkgaatje

Toch is het niet lastig voor te stellen hoe het moet zijn geweest om tijdens nood in de bunker te verblijven. Alleen al de zware stalen deur omringd met een zwarte rubberen rand om gas buiten te houden, wekt indruk. In de deur zit een klein kijkgaatje. „Om te

kunnen controleren of de Russen niet voor de deur stonden”, zegt Mark Alphenaar van het Regionaal Archief met een knipoog. De bunker werd in 1970 gebouwd, met de dreiging van de Koude Oorlog in het achterhoofd. Om het stadsbestuur tegen een mogelijke nucleaire aanval te beschermen kreeg de bunker 40 centimeter dikke betonnen muren, 5 gasdichte deuren en luiken, een aggregaat voor noodstroom, een zandfilter voor verontreinigde lucht én een chemisch toilet.

Vluchtweg

„Met de kennis van toen werd gedacht dat zo'n afsluiting zou beschermen tegen een nucleaire aanval”, vertelt Bruinooge. „Toen heerste het idee dat je na een bepaalde periode weer naar buiten kon. Maar sinds Tsjernobyl weten we natuurlijk dat dat niet zo is.” Toch blijft de bunker fascinerend. De krappe ruimte van 50 vierkante meter is bedoeld voor maximaal drie personen. Wie goed kijkt ziet achter een metalen boekenkast een mysterieus gat in de muur. „De onderaardse vluchtweg”, verduidelijkt Alphenaar. „Die is 9 meter en leidt naar de nooduitgang.” Dat betekent natuurlijk dat de boekenkast opzij wordt geschoven en er een kijkje wordt genomen. De burgemeester trekt stoer zijn colbert uit en vouwt zichzelf in de oorspronkelijk voor hem bedoelde verstoppok. „Dit kun je je toch niet meer voorstellen”, zegt hij als hij de smalle kruipgang bekijkt. Aan het einde van de gang is een rij metalen traptreden te zien: de noodtrap die uitkomt op de tuin van het stadhuis. Als de toegang tot de bunker van binnenuit zou worden geblokkeerd, kon het bestuur via die route de ruimte in-kruipen. Hoewel de bunker verouderd is, doen bepaalde onderdelen het nog steeds. Toch handig misschien voor het geval buurgemeente Heerhugowaard de oorlog verklaart? „Oh nee hoor, dat gebeurt niet, dan geven wij ons gelijk over”, zegt de burgemeester droogjes. Dan, met pretoegjes: „Worden we alsnog één gemeente... Heb ik alsnog m'n zin.”

Burgemeester Piet Bruinooge klimt in de smalle kruipruimte van de bunker.

FOTO'S: JIFOTO.NL/JAN JONG

Een zwarte metalen deur sluit de bunker helemaal af. In het midden een kijkgaatje.

De burgemeester praat met Mark Alphenaar (l) en Paul Post (r) van het Regionaal Archief over de historie van de bunker.

Bunker

Een kijkgat, 'om te controleren of de Russen niet voor de deur staan'